

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Бурятия

АМО «Кижингинский район»

МБОУ Куоркинская начальная школа-детский сад

УТВЕРЖДЕНО

Директор

Дармажапова Г.Д.

Приказ № 48-ОД

от 07.06.2023г.

Рабочая программа

учебного предмета

«Буряад хэлэн»

для 4 класса начального общего образования

на 2022-2023 учебный год

Составитель: Дармажапова Гэрэлма Дашинимаевна

учитель начальных классов

у.Куорка 2022

Тайлбари бэшэг

Хоорхын эхин хургуулийн 4-хи классай буряад хэлээр программа гүрэнэй федеральна хуралсалай стандарт дээрэ, эхин хургуулийн жэшээтэ программа дээрэ үндэһэлэгдэнхэй. *Буряад хэлэ үзэлгэдэ 4-хи класста 102час үгтэнэ, неделидэ 3 час.*

Эхин хургуулида үзэгдэдэг буряад хэлэнэй **гол зорилго:** түрэл буряад хэлэн дээрэнх үхибүүдые бэшуулжэ, уншуулжа, харилсуулжа хургаха; буряад хэлэн гэхэн наукатай танилсуулха.

4-дэхи класста **буряад хэлэ үзэлгын зорилгонууд:**

- фонетическэ, орфографическа, графическа, грамматическа ойлгосонуудые уламжалан үзэлгэ;
- орфографическа дадал дүршэл хүгжөөлгэ;
- хэлэлгэ хүгжөөлгэ;
- буряад хэлэндээ дуратайгаар хандалга, тэрэнэ шэнжэлхэ, шудалха эрмэлзэл хүгжөөлгэ;
- буряад хэлэнэй ашаар арадайнгаа соёл, заншал, түүхэ мэдэхэ болохо арга боломжо ололго;
- буряад хэлэ үзэлгыг үхибүүнэй наһанай болон хүгжэлтын шатануудта тааруугаар үнгэргэлгэ;
- ород хэлээр багшын ямаршье альтернативна номуудые хэрэглэхэдэ, тэдэндэнь тус буряад хэлэнэй ном тааруу байха зэргэтэй;
- метапредметнэ шэглэлтэй шадабари бүридхэлгэ. Энэ зорилго һүүлэй жэлнүүдтэ аргагүй хэрэгтэйдэ тоологдодог болоо. Мүнөө үеын хуралсалай ябасада оруулагдажа байһан федеральна стандарттай холбоотой. Тэрээн соо эхин классай багша бүхэн «универсальные учебные действия» гэжэ шадабари хүгжөөхэ тусхай программатай байха гээд эрилтэ табигдана.

Эхин классуудта грамматика ба бэшэгэй дүримүүдхээ эгээл хүнгэн мэдэснүүд оруулагданхай. Эхин классай хурагшад үгын фонетическэ бүридэлтэй, зарим хэлэлгын хубинуудтай ба тэдэнэй шухала формонуудтай, мэдүүлэлэй тон юрэнхы янзануудтай, мэдүүлэлэй гэшүүдтэй, бэшэгэй дүримүүдтэй танилсаха болоно.

Хурагшадые үгын лексическэ удха шанартай, олон ондоо болон дүтэрхы удхатай үгэнүүдтэй практическаар танилсуулха. Хурагшад грамматикын болон бэшэгэй дүримүүдтэй танилсажа, хэлэ шудалан үзэлгэдэ хабаатай арга хэрэгсэлнүүдые түрэл түрэлөөрнэ илгажа ба тэдэнэ зэргэсүүлэн хаража үзэхэ, тобшолол гаргаха шадабаритай болохо зэргэтэй.

Эхин классуудта үзэхэ программа гурбан бүлэгтэ хубаагдана: "Абяан ба үзэгүүд", "Үгэ", "Мэдүүлэл".

АБЯАНУУД БА ҮЗЭГҮҮД. Энэ бүлэгэй гол шухала ойлгосонуудые хурагшад нэгдэхи класста ойлгожо абана. Хоёрдохи класста бэшэгэй дүримүүд сооһоо гол шухалань түргэн ба удаан аялгануудые, дифтонгнууд, йотированна аялгануудые үгэ соо зүб хэрэглэжэ, бэшэжэ хуралга болоно. Эдэниие хоёрдохи класста ойлгуулбашье, гурбадахи класста бүри орёо шэнэ дүримүүдые хэрэглэжэ дабтаха, бэхижүүлхэ хэрэгтэй.

Энэ "Абяан ба үзэгүүд" гэхэн бүлэг соо хэлэгдэһэн арга хэрэгсэл ойлгуулхадаа, нютаг нютагай хэлэнэй диалектын илгаануудта тусгаар анхарал табигдажа, багша нютагай хэлэнэй онсо шэнжэнүүдые хараадаа абажа, абяан ба үзэгүүдые үгэ соо зүбөөр үгүүлжэ, бэшэжэ, хуралгада тусгаар упражнени саг үргэлжэ дүүргүүлхэ болоно. Олонхи үгэнүүд хэлэгдэһэндээ адляар бэшэгдэдэг ха юм. Гэбэшье зарим абяанууд үгүүлэгдээшэһээ ондоо үзэгөөр тэмдэглэгдэдэг бшуу. Жэшээнэ, *адхана, худха*. Программа соо үгы лексическэ ба грамматическа талаһаань хаража үзэхэ гэхэн эрилтэ табигдана. Лексикээр теоретическэ мэдээнүүдые ойлгуулха гэхэн асуудал табигданагүй, харин грамматикын ба орфографиин дүримүүдые үзэхэ зуураа гансал практическа упражненинуудые дүүргэхэ болоно.

Хурагшад үгэ гээшэ бодото байдалай элдэб юумэнүүдые харуулһан элдэб удхатай байдаг, мэдүүлэл соо, илангаяа холбоотой хэлэлгэ соо ороходоо, бүри шэнэ удхатай болодог, ондо ондоогоор үгүүлэгдэдэг, үгэнүүд дүтэрхы гү, али тад ондоо удхатай байжа болодог гэхэн ойлгосо абаха болоно.

БЭШЭЛГЭДЭ НУРГАЛГА (Сэбэр бэшэлгэ)

Сагай үсөөн дээрэһээ сэбэр бэшэлгээр хэгдэхэ хүдэлмэридэ тусхай хэшээл хараалагданагүй, тиимэһээ бэшэлгын хэшээл сооһоо сэбэр бэшэлгэдэ 8-10 минута сагы 2—3-дахи классуудта неделидэ 2-3 дахин, харин 4-дэхи класста неделидэ 1-2 дахин үгэжэ байбал таарамжатай.

Сэбэр бэшэлгыг яажа, ямараар ябуулха тухай класс бүридэ программаар хараалагдана.

Хоёрдохи-дүрбэдэхи классуудта сэбэр бэшэлгыє, программын ёһоор бэшэгдэхэһээ гадна, мүн бэшэхэдэ бэрхэтэй ямар нэгэн үзэгүүдыє гү, али тэдэнэй холболтонуудыє бэшэжэ һуралга, бэшэмэл гү, али хэблэмэл текстһээ буулгажа бэшэлгэ, багшын уншалга доро бэшэлгэ, тоололго доро бэшэлгэ байжа болоно. Эхин классуудай һурагшадай али бүхы бэшэлгэнь нягта сэбэр, эли тодо ба алдуугүй байха ёһотой.

Һурагшадай бэшэжэ һуралгын зорилго иимэ:

1) абяає үзэгтэ "оршуулха" (фонетико-графическа бэшэлгэ тухай хэлэгдэнэ);
2) үзэг, үгэ, мэдүүлэл зүбөөр, эли тодоор бэшэхэ, номһоо, самбарһаа буулгажа бэшэхэ, багшын уншалга доро бэшэхэ, бэшэһэнээ шалгаад, гаргаһан алдуунуудаа заһаха;
хараһан, дуулаһан тухайгаа, өөрынгөө һанал бодолыє найруулан бэшэжэ һуралга - эдэ болоно. Дээрэ дурдагдаһан шадабари ба дүршэлнүүд бага багаар, дүрбэн жэлэй туршада бэелүүлэгдэхэ.

Хэрэглэгдэхэ һуралсалай методическа хүсэд суглуулбари

1. Дылыкова Р.С., Базаргуруева Т.Б., Дугарова Д.Б. Буряад хэлэн. 4класс.- Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2013 он.

2. Дылыкова Р.С., Базаргуруева Т.Б., Дугарова Д.Б. Ажалай дэбтэр. 4класс.- Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2013 он.

3. Дылыкова Р.С., Базаргуруева Т.Б., Дугарова Д.Б. Методическа дурадхалнууд. Буряад хэлэн. 4класс.- Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2013 он. 4. Дылыкова Р.С. Буряад нургуулиин программнууд. Буряад хэлэн. 1-4 классууд. Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2013 он.

Хэшээлнүүдыє эмхидхэхэ **онол аргууд** тухай. Хэшээл бүхэн проблемнэ асуудалһаа эхилдэг гэжэ мэдээжэ. Эндэһээ уламжалан, үхибүүнэй ямар мэдэсэтэй (шадабаритай) болохо гээшэбибди гэжэ өөһэдынһэ ойлгохо аргатайгаар зохёогдоһон даабари. Үхибүүдэй табиһан проблемнэ асуудалаа шийдхэжэ бэелүүлхээр табигдаһан даабаринууд. Илгaha, шэлэхэ, шалгахa, өөһэдынгөө хэһэн хүдэлмэри сэгнэхэ гэһэн шэглэлтэй даабаринууд. Бэрхэшээлтэй даабаринууд. Шалгалтын даабаринууд.

Жэлэйдүүрэхэдэ һурагшадай мэдэсэбашадабаринууд. 4 класс.

Буряад хэлээр шадабари (предметные результаты):

- олоной тоогой түхэл абадаггүй юумэнэй нэрэнүүд тухай;
- зохилдохо гурбан арга, юумэнэй нэрын падежнүүдэй түхэлнүүдэй бэшэгдэхэ тухай;
- олоной тоогой түхэлтэй үгэнүүдэй зохилдохо тухай;
- юумэнэй нэрын падежнүүдэй түхэлнүүдэй мэдүүлэл соо дүүргэдэг үүргэ тухай;
- түлөөнэй нэрэ тухай ойлгосотой байха: удха, ганса ба олоной нюурай түлөөнэй нэрэнүүд, түлөөнэй нэрын зохилдол;
- үйлэ үгэнүүдэй залгалтануудай зүб бэшэлгэ тухай;
- үйлэ үгэнүүдэй нюур харуулха тухай, нюурай частицанууд тухай;
- частицануудай үүргэ тухай, буруушааһан частицануудай үйлэ үгэтэй бэшэгдэхэ тухай;
- бусад частицануудай үйлэ үгэтэй бэшэгдэхэ тухай, тэдэ частицануудай үүргэ;
- тэмдэгэй нэрын жэшээ дээрэ үгын сэхэ ба шэлжэһэн удха тухай харуулха;
- тоогой нэрэ ба тэрэнэй удха: хэды? хэдыдэхи? гэжэ асуудалнууд, тоолоһон, дугаарлаһан тоогой нэрэнүүдэй янзанууд, тоогой нэрын һуури, тоогой нэрын үүргэ;
- наречи тухай ойлгосотой байха: удха, хаана? хэзээ? хайшаа? хэдыдэ? яжа? ямараар? хэр зэргэ? гэжэ асуудалнууд, мэдүүлэл соохи үүргэ, наречинуудай илгарал (сагай, байрын, зэргын);
- мэдүүлэлэй шухала гэшүүд тэрэнэй грамматическа һуури болоно гэжэ мэдэхэ;
- мэдүүлэлэй нэгэ түрэл гэшүүд тухай;
- союзуудай үүргэ тухай, нэгэ түрэл гэшүүдэй бэшэлгэ тухай;
- текстын гол удха болон темэ хоерой холбоон;
- хэлэлгын стильнүүд тухай: уран зохеолой, яряанай, һуралсалай номой, сонин газетын;
- изложени бэшэжэ шадаха ёһотой.

Үхибүүнэй өөрын хүгжэлтын дүүнүүд (личностные результаты):

- өөрынгөө сэдхэлэй байдал түрэл хэлэн дээрээ хэлэхэ;
- оршон тойронхи байгаалиин, тиихэдэ хажуудахи хүнүүдэйнгээ байдал ойлгохо, тэдэндэ өөрынгөө хандаса, хүнүүдые дэмжэһэнээ, тэдэндэ туһалһанаа түрэл хэлэн дээрээ харуулха;
- өөрынгөө хэлэ уран, баян, тодо, сэбэр болгохоёо оролдохо;
- тоонтодоо, түрэл орондоо дуратай байһанаа, өөрынгөө хандаса харуулха;
- уншаха, харилсаха дуратай байха;
- бэшэхэ шадабаритай байха, буулгажа бэшэхэ, шагнажа абаад бэшэхэ, өөрөө зохёон бэшэхэ;
- өөрынгөө сэдхэлэй байдал тухай, тиихэдэ үзэһэн юумэнууд тухайгаа бэшэжэ (эссе жанрын түхэлөөр) харуулха;
- түрэл хэлээ судалха эрмэлзэлтэй байха;
- өөрынгөө хэһэн ажал сэгнэжэ шадаха.

Бээ гуримшуулаад ябаха шадабари (регулятивные УУД):

- өөрөө хэшээлэй тема хэлэхэ, зорилгыень табиха;
- багшатай сугтаа нуралсалай проблемнэ асуудал яаж шийдхэхэ тухайгаа хөөрэлдэн, тусхай түсэб табиха;
- өөрынгөө хэжэ байһан үйлэнүүдые түсэбэй, алгоритмын үйлэнүүдтэй тааруулха, зэргэсуулхэ, тиин өөрынгөө ажаябуулга шалгаха, сэгнэхэ, зүб болгохо;
- өөрынгөө, ондоо хүнүүдэй, классайнгаа ажал тусхай критеринүүдээр шалгаха, хэр зэргэ шадабаритай болобоби гэжэ элирүүлжэ һураха, критеринүүдые зохёохо;

Оршон тойронишэ судалха шадабари (познавательные УУД):

- текстээр дамжуулагдаһан мэдээсэлнүүдэй янза (виды информации) ойлгохо; юун тухай хэлэгдэнэб, удхань амар бэ, идейнь ямар бэ?
- олон ондоо янзын уншалга хэрэглэхэ;
- ондо ондоо түхэлтэй текстнууд (текст, схема, таблица, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо;
- үгөөр хэлэгдэһэн ойлгосо схемэ, таблица, модель болгохо, тиин һөөргөн модель соо харуулаатай ойлгосо үгөөр хэлэхэ;
- анализ, синтез хэхэ;
- шалтагаан хойшолон хоёрой хоорондох холбоо харуулха, тодорүүлэн зохёон тогтоохо;
- бодомжолхо.

Харилсаха шадабари (коммуникативные УУД):

- хэлэлгын зорилгоһөө дулдыдуулан өөрынгөө һанал бодол аман ба бэшэгэй хэлэн дээрэ харуулха;
- хэлэхэ, харилсаха зорилгоһоо үндэһэлэн, хэрэгтэй сагта монолог гү, али диалог хэрэглэжэ шадаха;
- өөрынгөө һанал бодол, һанамжа хэлэжэ, баталжа шадаха;
- хүнүүдэй хэлэһые шагнаха, ойлгохо, тиин өөрынгөө һанал бодол хубилгахаяа бэлэн байха;
- ажаябуулга эмхидхэхэдэ, хөөрэлдэжэ, хоорондоо хэлсэжэ, нэгэ һанал бодолдо ерэхэ;
- асуудалнууды табиха.

Нуралсалай курсы бүридэл

Хэлэлгын хубинууд. Юумэнэй нэрэ. Юумэнэй нэрын грамматическа удха, тэрэнэй тоогой, падежэй түхэлнүүдэй удханууд. Юумэнэй нэрын мэдүүлэлнүүд соохи үүргэ. Юумэнэй нэрын тоо. Тоогой залгалтанууды практическаар үгэнүүдтэ нэмэхэ упражненинууд. Олоной тоогой залгалтанууды абадаггүй юумэнэй нэрэ. Юумэнэй нэрын зохилдол. Падежэй нэрэнүүд, тэдэнэй удха, асуудалнуудынь. Юумэнэй нэрын зохилдолой таблицанууд. Олоной тоодо байһан юумэнэй нэрэнүүдэй зохилдол.

Үйлэ үгэ. Үйлэ үгын грамматическа удха (үйлэ), тэрэниие саг болон нюураар харуулалга. Үйлэ үгын саг: мүнөө, үнгэрһэн, ерээдүй. Залгалтанууды бэшэхэ дүрим (аялганай һубарил). Үйлэ үгэнүүдэй нюурай залгалтанууды абалга. Үйлэ үгын нюурай залгалтануудай юумэнэй нэрэһээ дулдыдаһан байһаниинь. Үйлэ үгын нюурай удха: үйлын хөөрэлдөөнэй хабаадагшадта хандалга. Энэ харилсаа залгалтануудаар харуулга. Үйлэ үгын һүүлдэ *һан, даа, юм, ха, -гүй, -гүй* частицанууды бэшэлгэ. Тэдэнэй удха.

Тэмдэгэй нэрэ. Тэмдэгэй нэрын юрэнхы грамматическа удха. Тэмдэгэй нэрын юумэнэй нэрэтэй холбоотой байһаниинь (юумэнэй шанар харуулга). Мэдүүлэл соо тэмдэгэй нэрэнүүдэй үүргэ.

Тоогой нэрэ. Тоогой нэрэнүүдэй юрэнхы грамматическа удха. Тоогой нэрэ тухай ойлгосо. Тоолоһон тоогой нэрэнүүд (юрын ба бүридэмэл). Дугаарлаһан тоогой нэрэнүүд. Тоогой нэрэнүүды хэлэлгэ соогоо хэрэглэлгэ.

Түлөөнэй нэрэ. Түлөөнэй нэрын хэлэлгэ соохи үүргэ, грамматическа удха, нюурай түлөөнэй нэрэнүүд, тэдэнэй тоо харуулалга.

Наречи. Наречиин лексическэ удха, асуудалнууд, мэдүүлэл соохи үүргэ, наречинүүдэй илгарал (сагай, байрын, зэргын).

Мэдүүлэл. Мэдүүлэл - хэлэлгын гол зүйл. Мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй удхын болон грамматическа холбоон. Мэдүүлэлэй шухала ба юрын гэшүүд. Мэдүүлэл сооһоо холбуулалнуудые шэлэлгэ, үгэнүүдэй холбоо асуудалнуудаар харуулга. Мэдүүлэлэй нэгэ түрэл гэшүүд. Нэгэ түрэл гэшүүдэй хоорондохы запятой, союзууд.

Хэлэлгэ хүгжөөлгэ. Текстын темэ элирүүлгэ, гол һанал бодолыень харуулга. Текст дүүрэхэн удхатай хубинуудта хубаалга, тэдэ хубинуудые нэрлэлгэ. Багшатаяа сугтаа гү, али өөрөө табиһан түсбөөрөө изложени бэшэлгэ.

Зурагаар гү, али мультфильмын нэгэ кадраар домоглоһон түхэлтэй сочинени бэшэлгэ. Үгтэхэн темээр зураглал болон бодомжолгын элементнүүдтэй рассказ зохоолго. Бодомжолго-сочиненинуудые бэшэлгэ.

Хэлэлгын стилиин талаһаа янзанууд (яряанай, номой, уран һайханай). Яряанай стиль. Монолог болон диалог. Хөөрэлдөөнэй үедэ хандалга хэрэглэлгэ. Хандалгын янзанууд. Хөөрэлдөө бэшэлгэ.

Хэрэгэй саарһануудые бүтээлгэ. Ханын соноскол бэшэлгэ.

Номой стиль, тэрэнэй гол онсо. Нуралсалай номууд соохи текст – номой стилиин жэшээ. Словарьнуудай текст.

Уран һайханай стиль. Уран зохоолнууд соо синоним болон антонимуудай үүргэ. Зэргэсүүлгэнүүдэй үүргэ. Үгын шэлжэмэл удха, шэлжэмэл удхатай үгэнүүдые уран зохоолой текстнүүд соо хэрэглэлгэ. Уран зохоол соо онһон, хошоо үгэнүүдэй, таабаринуудай үүргэ.

Олон ондоо текстнүүд соо хэлэлгын хубинуудые хэрэглэлгэ. Текстнүүдые уран гоёор уншалга.

Эхин нургуулида үзэхэнөө дабталга.

Үгэ. Үгын лексическэ удха. Үгын олон удха. Синонимууд, антонимууд. Үзэг болон абяанууд. Зөөлөн ба хатуу абяануудые бэшэлгэ. Үгэнүүдые зуб бэшэхэ дүримүүд: аялганай тааралдал, нугарал, нугарил. Эдэ дүримүүдые баримталан, аялгануудые анхан нуурида болон залгалтада бэшэлгэ. Абтаһан үгэнүүдые бэшэлгэ. Частицануудые бэшэлгэ.

Үгэ – шэнэ үгэ, үгын бии бололго болон бүридэл. Үгэ – хэлэлгын хуби. Хэлэлгын хубинуудай грамматическа шэнжэ болон мэдүүлэл соохи үүргэ.

Мэдүүлэл ба холбуулал. Хүнэй харилсаанда, хэлэлгэ соо мэдүүлэлэй үүргэ. Хэлэхэн зорилгоороо мэдүүлэлэй илгаа. Шангадхаһан мэдүүлэлнүүд. Мэдүүлэлэй шухала ба юрын гэшүүд. Мэдүүлэлэй нэгэ түрэл гэшүүд. Нэгэ түрэл гэшүүдтэ табигдаха сэглэлтын тэмдэгүүд. Томьёонууд – дэлгэрэнгы холбуулалнууд. Холбуулал, тэрэнэй үүргэ.

Текст. Холбоотой текстын шанарнууд. Текстын янзанууд. Хэлэлгын стильнүүд. Монолог болон диалог.

Сэбэр бэшэлгэ. Үгэнүүдые сэбэрээр бэшэхэ шадабари нарижуулга. Хүшэр бэшэлгэтэй үзэгүүдэй бүлэгүүдые бэшэлгэ. Үхибүүдэй графическа алдуунууд дээрэ хүдэлмэри.

Дүримөөр шалгагдахагүй үгэнүүд. *Аляһан, амбаар, базаар, баллуур, баржыха, бишыхан, гулабхаа, гүрөөһэн, гүбээ, дальбараа, долеобор, жалжагы, жиихэ, жараахай, зомгоол, замбуулин, игаабари, лимбэ, мангир, мүнөөдэр, нариихан, ниислэл, нягта, найрамдал, онгосо, оһор, омоли, нүсхэгэр, сухаари, сагаалган, тармуур, таабай, түрүүлэгшэ, улаалзай, үбгэжөөл, үндэгэн, үгэрсэ, хандагай, хюмһан, һаалиһан, һархяаг, шиидам, шиираг, эрбээхэй, элжэгэн, ээрсэг, ээзгэй, юрөөл, юртэмсэ, ямаан.*

Һурагшадай мэдэсэ, шадабари, дадал сэгнэхэ эрилтэ

Аман харюунуудые сэгнэлгэ

Һурагшадай аман харюу сэгнэхэдээ:

- ойлгожо абһан юумэн тухай найруулан хэлэхэн харюу удхаараа зүб мэдэрэлтэй;

- харюу хүсэд дүүрэн;

- найруулгын удаа дараае, үгэ хэлэнэһынь литературна байһаниие анхаралда абаха ёһотой.

«5» сэгнэлтэ хэрбээ һурагшын:

- грамматикын дүрим һайнаар ойлгожо абһанаа харуулангаа, тэрэнээ жэшээнүүдээр баталжа шададаг;

- үгын ба мэдүүлэлэй шүүлбэри зүбөөр өөрөө хэжэ шададаг, текст сооһоо үзэһэн грамматическа дүримөөр бэшэгдэһэн үгыг оложо шададаг;
- багшын табиһан бухы асуудалда хүсэд дүүрэн харюусадаг, хэлэлгэ соогоо нэгэшыг алдуу гаргадаггүй байхадань табиха.

«4» сэгнэлтэ хэрбээ хурагшын:

- нэгэн-хоер алдуу гаргаһан аад, тэдэнээ өөрөө гү, али багшын туһаламжаар заһадаг;
- текстээр хүдэлхэдөө гү, али мэдүүлэлэй шүүлбэри хэхэдээ багашаг алдуу гаргаһан аад, багшын туһаламжаар тэдэнээ бэлэхэнээр заһадаг;
- хэлэлгэдээ ганса нэгэн алдуу гаргадаг байхадань табиха.

«3» сэгнэлтэ хэрбээ хурагшын:

- багшын асуудалда муугаар харюусадаг;
- текстээр хүдэлхэдөө, ганса нэгэн алдуу гаргаад, тэрэнээ багшын нэмэлтэ асуудал хурахада заһадаг;
- дүрим өөрөө жэшээгээр баримталхадаа ядалдажа, гансал багшынгаа туһаламжаар тэдэнээ дүүргэдэг;
- удаа дараань эмдэжэ, хэлэлгэдээ хэдэн алдуу гаргаһан байхадань табиха.

«2» сэгнэлтэ хэрбээ хурагшын:

- үзэжэ гараһан материалаингаа ехэнхи гү, али тон шухала хубиинь хадуужа абаагүй;
- харюусахадаа ба текстээр хүдэлхэдөө, олон алдуу гаргаад, тэдэнээ багшын туһаламжаар заһажа шададаггүй байхадань табиха.

Хурагшадай бэшэлгээр дадал сэгнэлгэ.

Хурагшадай мэдэсэ, шадабари, дадал сэгнэхэдээ, тэдэнэй хэшээл бүри дүүргэдэг упражнени, шалгалтын хүдэлмэрийн дүн хараада абтаха болоно.

Дүн гаргалгын шалгалтын хүдэлмэридэ диктант, найруулга (изложени), зохеолго (сочинени), грамматическа шүүлбэри ороно.

3-4 классуудта шалгалтын хүдэлмэри 30-35 минута соо дүүргэхээр хараалагдана.

Диктант хадаа холбоо текстһээ, мүн ондо ондоо мэдүүлэлнүүдһээшыг бүридэһэн байжа болохо.

Словарна диктант гансал хургаха хүдэлмэри болгон, үзэжэ байһан бэшэгэй дүримэй темэ бүхэндэ тааруулжа үгтэхэ.

Словарна диктант (4-хи класста – 10-12 үгэ) шалгахандаа, сэгнэлтын иимэ эрилтэ баримталха:

«5» сэгнэлтэ – нэгэшыг орфографическа алдуугүй;

«4» сэгнэлтэ – 1 орфографическа алдуу, 1 заһабари;

«3» сэгнэлтэ – 2 орфографическа алдуу;

«2» сэгнэлтэ – 3-5 орфографическа алдуу.

4-хи класста диктантын текстын хэмжээ иимэ байха ёһотой: 1 четвертидэ 50-55 үгэ, 2 четвертидэ 55-60 үгэ, 3 четвертидэ 60-65 үгэ, жэлэй һүүлдэ 65-70 үгэ.

Юрын шалгалтын диктант шалгахандаа, баримталха сэглэлтын эрилтэ

«5» сэгнэлтэ:

- нэгэшыг орфографическа алдуугүй байһанай;
- үзэг зүбөөр, сэбэрээр бэшэһэнэй түлөө табиха.

«4» сэгнэлтэ:

- 2-3- хаа үлүү бэшэ орфографическа алдуу гаргаһанай;
- ондо ондоо орфограммуудтай үгэдэ 2-3 заһабари хэхэнэй;
- үзэг харюугаар, халанаар бэшэһэнэй түлөө табиха.

«3» сэгнэлтэ:

- 4-5 орфографическа алдуутай байхадань;
- ондо ондоо орфограммануудтай үгэдэ 3-аа дээшэ зааабари хэһэнэй;
- олон үзэг хазагайруулжа байгаад, халан муухайгаар бэшэһэнэй түлөө табиha.

«2» сэгнэлтэ: 6-аа дээшэ орфографическа алдуутай диктантын түлөө табиha.

Грамматическа шүүлбэри хэхэ даабаритай шалгалтын хүдэлмэри сэгнэхэдээ, иимэ эрилтэнүүдые баримталха:

- «5» сэгнэлтэ хурагшын тодорхойлолго, дүрим найнаар ойлгожо абаһанайнь, хүдэлмэри дүүргэхэ үедөө ойлгоһоноо бээ даагаад хэрэглэжэ, өөрынгөө жэшээ үгэхэ шадабаритай болоһоной ба бүхы даабари алдуугүйгөөр дүүргэһэнэй түлөө;
- «4» сэгнэлтэ хурагшын тодорхойлолгодо, дүрим ойлгожо абаһанаа харуулжа шадаха, грамматическа шүүлбэри хэхэдээ 1-2 алдуу гаргаашье хаа, ойлгоһоноо хэрэглэжэ, өөрынгөө жэшээгээр баримталха шадабаритай байхадань;
- «3» сэгнэлтэ хурагшын үзэһэн материалаа ойлгожо абаһанаа гол түлэб харуулжа шадаха, 3-4-һөө дээшэ бэшэ алдуу гаргаашье хаа гү, али даабариин али нэгыг дүүргэжэ шадаагүйсье хаа, юрэнхыдөө ойлгоһоноо хэрэглэхэ шадабаритай байхадань;
- «2» сэгнэлтэ хурагшын ойлгосо, мэдэсэ, шадабари «3» гэхэн сэгнэлтын эрилтэдэ хүрэдэггүй, хуралсалай материал муу мэдэхэ байһанда, олонхи даабарияа дүүргэжэ шадаагүйдэнь табиha.

Найруулга сэгнэхэ гол хэмжээ гэхэдэ, текстын удха зүбөөр, удаа дарааень алдангүйгөөр дамжуулга ба орфографическа алдуугүй бэшэлгэ болоно.

- «5» сэгнэлтэ текстын гол удха удаа дараалан, зүбөөр найруулан дамжуулагдаһан, мэдүүлэлэй байгуулгада, үгэ хэрэглэлгэдэ алдуу гаргагдаагүй, орфографическа алдуугүйгөөр бэшэгдэһэн найруулгада табигдаха.
- «4» сэгнэлтэ текстын удха хазагайруулагдангүй бэшэгдэһэн, зүгөөр мэдүүлэл байгуулгада ба үгэ хэрэглэлгэдэ 2-3 алдуу гаргагдаһан найруулгада табиha.
- «3» сэгнэлтэ текстын удха зарим тэды ондоо болгогдоһон, мэдүүлэл байгуулгада 3-4 алдуутай, 2-3 газарта буруугаар хэрэглэгдэһэн үгэ гү, али зүб бэшэлгэдэ 3-5 алдуу гаргагдаһан, үгысье хаа, бүхыдөө эдэ алдуунуудтай найруулгада табиha.
- «2» сэгнэлтэ текстын удхааа горитойгоор ондоо болгогдоһон, шухала ушар, гол хуби орхижорхиһон; мэдүүлэлэй байгуулгада 4-һөө дээшэ алдуутай; үгэ хэрэглэлгын нормоһоо ехээр хазагайрһан; шудалан үзэһэн дүримүүдтэ 6-аа дээшэ орфографическа алдуу гаргагдаһан гү, али эдэ алдуунуудыг хамтадань гаргаһан найруулгада табиha.

Зохоолго сэгнэхэдээ баримталха эрилтэ

- «5» сэгнэлтэ темэдээ таруугаар бэшэгдэһэн, мэдүүлэл зүбөөр найруулагдаһан, үгэ зүбөөр хэрэглэгдэһэн, орфографическа алдуугүйгөөр бэшэгдэһэн зохоолгодо табиha.
- «4» сэгнэлтэ темэдээ тааруугаар бэшэгдэһэн аад, мэдүүлэл найруулгада ба үгэ хэрэглэлгэдэ 2-3 алдуутай, 2-3 орфографическа алдуутай, үгысье хаа эдэ алдуунуудыг хамтадань гаргаһан зохоолгодо табиha.
- «3» сэгнэлтэ темэһээ хазагайруулгатай байһан, 2-3 ушарта үгэ буруугаар хэрэглэһэн, мэдүүлэл буруугаар найруулаһан; 5-6 орфографическа алдуу гаргаһан гү, али эдэ алдуунуудыг хамтадань гаргаһан зохоолгодо табиha.
- «2» сэгнэлтэ темэнь хүсэдөөр гаргагдаагүй, мэдүүлэл найруулгада ба үгэ хэрэглэлгэдэ горитойхон дутагдалтай байһан; 7-һоо дээшэ орфографическа алдуу гаргаһан гү, али эдэ алдуу хамтадань гаргаһан зохоолгодо табиha.

Календарно – тематическое планирование по родному языку (4 класс) 3ч

№	Разделы и темы	Характеристика деятельности учащихся	час	дата	Фактическая дата	Домашнее задание	Примечание
Юумэнэй нэрэ ба дахуул үгэнүүд. (33ч)							
1	Хэлэлгын ямар хубинуудыг мэдэхэбта? Юумэнэй нэрэ, тэмдэгэй нэрэ, үйлэ үгэ тухай дабтаха	Юумэнэй нэрэ, тэмдэгэй нэрэ, үйлэ үгэ мэдүүлэл соо олоно; мэдүүлэл соо точконуудай орондо таараха хэлэлгын хуби табина, мэдүүлэл зохёоно	1ч			Упр 8	
2	Алибаа юумэ нэрлэһэн үгэнүүд ямар хэлэлгын хуби болоноб? Юумэнэй нэрэ тухай дабталга	Юумэнэй нэрэ мэдүүлэл соо олоно; мэдүүлэлэй шухала гэшүүдыг олоно;	1ч			Упр 14	
3	Юумэнэй нэрэ ямар тоодо хэрэглэгдэдэг бэ?	Нэгэнэй ба олоной тоодо байһан юумэнэй нэрыг мэдүүлэл сооһоо олоно; юумэнэй нэрыг нэгэнэй ба олоной тоодо харуулна.	1ч			Упр 20	
4	Юумэнэй нэрэнүүд бултадаа олоной тоодо хэрэглэдэг гү?	Олоной тоодо хэрэглэдэггүй юумэнэй нэрэ нэрлэнэ	1ч			Упр 24	
5-6	Шалгалтын худэлмэри. Алдуу дээрэ худэлмэри		2ч				
7-8	Зохилдол гэжэ юун бэ? Юумэнэй нэрын зохилдол, 7 падежнүүд	Юумэнэй нэрын 7 падежнүүдыг мэдэхэ, юумэнэй нэрыг зохилдуулна, зохилдолой залгалта илгaha	2ч			Упр 30, 33	
9	Юумэнэй нэрын зохилдохо нэгэдэхи арга.	Юумэнэй нэрын зохилдохо нэгэдэхи арга хэрэглэжэ зохилдуулна, залгалтануудыг илгажа шадана.	1ч			Упр 37	
10-11	Зохилдолой хоёрдох аргаар ямар юумэнэй нэрэнүүд хубилхаб? Бэхижуулгэ.	Зохилдолой хоёрдох аргаар ямар юумэнэй нэрэнүүд хубилхаб гэжэ ойлгохо, залгалтануудыг илгажа шадана.	2ч			Упр 43, 47	
12-	Зохилдолой гурбадахи	Зохилдолой гурбадахи аргаар ямар юумэнэй нэрэнүүд хубилхаб	2ч			Упр 51	

13	аргаар ямар юумэнэй нэрэнүүд хубилхаб? Бэхижуулгэ.	гэжэ ойлгохо, залгалтануудыень илгажа шадана.					
14-15	Олоной тоогой түхэлтэй юумэнэй нэрэнүүд яажа зохилдодог бэ? Бэхижуулгэ.	Олоной тоогой түхэлтэй юумэнэй нэрэнүүд яажа зохилдодог бэгэжэ олоно, залгалтануудыень илгажа шадана.	2ч			Упр 54	
16-17	Диктант. Алдуу дээрэ худэлмэри		2 ч				
18	Нэрын падеждэ хэрэглэгдэһэн юумэнэй нэрэ мэдүүлэлэй ямар гэшүүн болоноб?	Нэрын падеждэ хэрэглэгдэһэн юумэнэй нэрэ мэдүүлэлэй ямар гэшүүн болоноб гэжэ хэлэнэ.	1ч			Упр 59	
19-20	Хамаанай падежэй юумэнэй нэрэнүүд мэдүүлэл соо ямар үүргэтэйб? Бэхижуулгэ.	Хамаанай падежэй юумэнэй нэрэнүүд мэдүүлэл соо ямар үүргэтэйб гэжэ мэдэхэ, эдэ үгэнүүдые мэдүүлэл соо олоно, доогуурнь зурана	2ч			Упр 65	
21	Зүгэй падеж. Хэндэ? Юундэ? Хаана?	Зүгэй падежэй юумэнэй нэрэнүүдые мэдүүлэл соо олоно, доогуурнь зурана, залгалтануудыень илгажа шадана.	1ч			Упр 71	
22-23	Нэрын ба үйлын падежэй түхэлтэй юумэнэй нэрэнүүдые яажа илгахаб? Бэхижуулгэ.	Нэрын ба үйлын падежэй түхэлтэй юумэнэй нэрэнүүдые илгажа шадаха	2ч			Упр 74	
24-25	Н хашалган һүүлтэй юумэнэй нэрэнүүд үйлын падеждэ ямар түхэлтэйб? Бэхижуулгэ.	Н хашалган һүүлтэй юумэнэй нэрэнүүд үйлын падеждэ ямар түхэлтэйб гэжэ мэдэхэ	2ч			Упр 78	
26-27	Шалгалтын худэлмэри. Алдуу дээрэ худэлмэри		2ч				
28-29	Зэбсэгэй падежэй түхэлтэй юумэнэй нэрэнүүд ямар залгалтанууды абанаб? Бэхижуулгэ.	Зэбсэгэй падежэй юумэнэй нэрэнүүдые мэдүүлэл соо олоно, доогуурнь зурана, залгалтануудыень илгажа шадана.	2ч			Упр 83	
30-	Хамтын ба гаралай	Хамтын ба гаралай падежнүүдтэ байһан юумэнэй нэрэ	2ч			Упр 89	

31	падежнүүд.	мэдүүлэл соо олоно, доогуурнь зурана, залгалтануудыень илгажа шадана.					
32-33	Дахуул үгэнүүд ямар үүргэтэйб? Бэхижуулгэ.	Дахуул үгэнүүдые мэдүүлэл соо олоно, доогуурнь зурана, хэлэлгэ соогоо хэрэглэнэ;	2ч			Упр 96, 98	
Түлөөнэй нэрэ. (8ч)							
34	Түлөөнэй нэрэ гэжэ юун бэ? Түлөөнэй нэрэ, нэгэнэй ба олоной тоогой түлөөнэй нэрэнүүд.	Түлөөнэй нэрэ мэдүүлэл соо олоно, хэлэлгэ соогоо хэрэглэнэ	1ч			Упр 105	
35-36	Түлөөнэй нэрэ хэды нюур харуулдаг бэ? Бэхижуулгэ.	Түлөөнэй нэрэ нюураарнь илगाха, хэлэлгэ соогоо хэрэглэнэ	2ч			Упр 111	
37-39	Түлөөнэй нэрэнүүд яажа зохилдодог бэ? Бэхижуулгэ.	Түлөөнэй нэрэнүүдые падежнүүдтэ зохилдуулна, мэдүүлэл соо олоно, хэлэлгэ соогоо хэрэглэнэ	3ч			Упр 116, 120, 123	
40-41	Буулгажа бэшэлгэ . Алдуу дээрэ худэлмэри		2ч				
Үйлэ үгэ. (15ч)							
42	Үйлэ үгэнүүд бэшэ хэлэлгын хубинуудһаа юүгээрээ илгаатайб?.	Үйлэ үгэнүүдые мэдүүлэл соо олоно, хэлэлгэ ба бэшэлгэ соогоо хэрэглэнэ	1ч			Упр 128	
43-44	Үйлэ үгэ ямар гурбан сагтайб? Саг бүхэниень яажа илгаруулхаб? Бэхижуулгэ.	Үйлэ үгэ сагаарнь илгаруулна, хэлэлгэ ба бэшэлгэ соогоо хэрэглэнэ	2ч			Упр 130	
45-47	Үйлэ үгэнүүдэй залгалта зүб бэшэхэ ямар дүрим бииб? Бэхижуулгэ.	Үйлэ үгэнүүдэй залгалтыё дүрим хэрэглэн зүб бэшэнэ	3ч			Упр 135, 137	
48-	Үйлэ үгэнүүдэй нюур	Үйлэ үгэнүүдэй нюур харуулһан частица илгана, хэлэлгэ	3ч			Упр 145,	

50	яажа харуулагдадаг бэ? Бэхижуулгэ.	соогоо хэрэглэнэ,				147	
51- 52	Буруушааһан частицануудые үйлэ үгэнүүдтэй яажа бэшэхэб? Бэхижуулгэ.	Буруушааһан частицануудые үйлэ үгэнүүдтэй хэрэглэн бэшэнэ, хэлэлгэ ба бэшэлгэ соогоо хэрэглэнэ.	2ч			Упр 157	
53- 54	Үйлэ үгэнүүдтэй үшөө ямар частицанууд хэрэглэгдэдэг бэ? Бэхижуулгэ.	Үйлэ үгэнүүдтэй аминдаа хэрэглэгдэдэг частицануудые олоно, хэлэлгэ ба бэшэлгэ соогоо хэрэглэнэ.	2ч			Упр 165	
55- 56	Диктант . Алдуу дээрэ худэлмэри		2 ч				
Тэмдэгэй нэрэ. (6ч)							
57- 60	Тэмдэгэй нэрэ тухай юу мэдэхэбта? Бэхижуулгэ.	Тэмдэгэй нэрые мэдүүлэл соо олоно, хэлэлгэ ба бэшэлгэ соогоо хэрэглэнэ	4 ч			Упр 170, 175,178, 186,191	
61- 62	Шалгалтын худэлмэри. Алдуу дээрэ худэлмэри		2ч				
Тоогой нэрэ. (7ч)							
63- 64	Тоогой нэрэ гэжэ юун бэ? Бэхижуулгэ.	Тоогой нэрые тоолоһон ба дугаарлаһан гэжэ илгаруулна, хэлэлгэ ба бэшэлгэ соогоо хэрэглэнэ.	2ч			Упр 194, 198	
65- 67	Тоогой нэрэ ямар һууритайб? Бэхижуулгэ.	Тоогой нэрэ нэрлэнэ, зүбөөр бэшэнэ, хэлэлгэ соогоо хэрэглэнэ	3ч			Упр 211	
68- 69	Шалгалтын худэлмэри. Алдуу дээрэ худэлмэри		2 ч				
Наречи (6ч)							
70	Наречи гэжэ ямар хэлэлгын хуиб?	Наречиин лексическэ удха, Наречиие мэдүүлэл соо олоно, хэлэлгэ ба бэшэлгэ соогоо хэрэглэнэ	1ч			Упр 215	
71- 72	Наречи мэдүүлэлэй ямар гэшүүн болоноб? Бэхижуулгэ.	Наречи мэдүүлэлэй ямар гэшүүн болоноб гэжэ мэдэхэ, доогуурнь зурана.	2ч			Упр 219	
73- 74	Наречинүүд юу харуулдаг бэ?	Наречинүүдэй илгарал мэдэхэ.	2ч			Упр 222, 226,	

	Бэхижуулгэ.					233	
75-76	Шалгалтын худэлмэри.		1 ч				
Мэдүүлэл (15ч)							
77-82	Мэдүүлэл хэлэлгын гол единица болоно гү? Дабталга .Бэхижуулгэ.	Текст сооһоо мэдүүлэл илгах. Хэн, юун тухай хэлэгдэһэн үгэнүүдые мэдүүлэл сооһоо илган олохо Мэдүүлэл тухай ойлгосо бэхижүүлхэ, мэдүүлэл зохёожо шадаха. Юрэ хөөрэхэн, асууһан, шангадхаһан мэдүүлэлнүүд ые илгажа хэлэлгэдээ хэрэглэхэ. Мэдүүлэлэй юрын гэшүүд тухай юрэнхы ойлгосотой болохо. Удхаараа холбоотой паар үгэнүүдые илгажа, үзэхэн грамматическа формонуудые хэрэглэн, мэдүүлэл зохёожо, тэрэнээ дэлгэрэнгы болгохо шадабаритай болохо.	6ч			Упр 240, 243, 247, 253, 256	
83-88	Нэгэ түрэл гэшүүд гэжэ ямар гэшүүд бэ? Бэхижуулгэ.	Нэгэ түрэл гэшүүдые мэдүүлэл соо олоно, хэлэлгэ ба бэшэлгэ соогоо хэрэглэнэ	6ч			Упр 263, 264,271, 275,281	
89-90	Хэлэлгын нюусанууд		2ч				
91-92	Хэлэлгэ ямар стильтэйб?	Хэлэлгын стилиин талаһаа янзанууд (яряанай, номой, уран һайханай).	2ч				
93-94	Уран һайханай стилиин хэлэлгэ юугээрээ ондооб?		2ч				
95-101	Үзэхэнөө дабталга		7ч				
102	Жэлэй шалгалтын ажал		1ч				

Материально-техническое обеспечение образовательного процесса

1. Программа Д.Д. Ошоров, С.Ц. Содномов, Р.С. Дылыкова Программа «Буряад хэлэн болон литературна уншалгаар эхин хургуулийн программа».
2. Дылыкова Р.С., Базаргуруева Т.Б., Дугарова Д.Б. Буряад хэлэн. 4класс.- Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2012 он.
3. Дылыкова Р.С., Базаргуруева Т.Б., Дугарова Д.Б. Ажалай дэбтэр. 4класс.- Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2012 он
4. Дылыкова Р.С., Базаргуруева Т.Б., Дугарова Д.Б. Методическа дурадхалнууд. Буряад хэлэн. 4класс.- Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2011 он
5. Дылыкова Р.С. Буряад хургуулийн программанууд. Буряад хэлэн. 1-4 классуд. Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2013 он
6. Бадмаева С.М., Батуева Б.И. Буряад хэлээр тестнууд. 1-4 классууд; шалгалтын худэлмэринүүд

Методическое и дидактическое обеспечение содержания национально-регионального компонента

- Шагдаров Л.Д. Хомонов М.П. Бурятские и русские пословицы, поговорки. Улан-Удэ. Бэлиг, 1996
- Цыденжапов Ш.Р. Бурятско-русский фразеологический словарь. Улан-Удэ, 1992.
- Бабуева В.Д. Материальная и духовная культура бурят. Улан-Удэ, 2004.
- Единство национальных традиций: язык, культура, религия. Составители Мархаева С.Ж., Цыденова Х.Г.-Улан-Удэ, "Бэлиг" 2013.
- Будаев Ц.Б. Шэдитэ угэнууд. Волшебные слова. Буряадай номой хэблэл, Улаан-Удэ, 1992.
- Алагуева В.П. Буряадууд тухай алтан ном. Улаан-Удэ, Бэлиг 2008г.
- Алагуева В.П. Золотая книга о бурятах. Улаан-Удэ, Бэлиг 2006г.
- Журнал "Школьник" Специальный выпуск. № 6-7 2011г.
- Буряад хэлэн. Электронный учебник бурятского языка. "Сансар" студи, 2006 он.
- Нестерова С.А. Байкальские сказы. Улан-Удэ: Буряад унэн, 2013.
- УМК "Байкальский сундучок". © ПРООН, 2012 © Бурятский госуниверситет, 2012
- Джарунг Хашор субарга тухай домог. Легенда о Джарунг Хашоре.
- Буряад хэлэн. Электронный учебник бурятского языка. "Сансар" студи
- Традиции и обряды бурятского народа. (диск Буддийской традиционной Сангхи России)
- Я познаю Байкал.
- Эрдэни-Хайбзун Галшиев. Бэлигэй толи. Зерцало мудрости. Улан-Удэ: Домино, 2012.
- Борсоев М.Н., Будаев Ц.Б., Ускеева В.Ш. Байгаалин шэнжэлэлэй тайлбарита ород-буряад словарь. Русско-бурятский словарь по природоведению. Улан-Удэ, Буряадай номой хэблэл, 1992 он.
- Буряад хэлэнэй тобшо тайлбари толи. Улан-Удэ, Буряадай номой хэблэл, 1992 он.
- Гомбоева В.Ц. Буряад хэлэн. Ород хургуулийн узэхэ туршалгын ном. Улан-Удэ, Буряадай номой хэблэл, 1993 он.
- Будаев Ц.Б. Русско-бурятский разговорник для учащихся. Улан-Удэ, Бурятское книжное издательство, 1989г.
- Кузнецова М. А. «Сказания о лекарственных растениях», М.: Высшая школа, 1992г.
- Цыренов Б.Д., Рупышева Л.Э. Русско-латинско-бурятский словарь названий растений и животных. Улан-Удэ, Издательство "Бэлиг", 2005 г.
- Рожнова П. К. «Русский народный календарь», М. : Дружба народов, 1992
- Заславский Ю. Б. «История края, в котором живём», 1987г.
- Бабушкин С.М. Буряад-оруд словарь. Бурятско-русский словарь. Улан-Удэ, 1992г.
- Кнушевицкая Н. А. «Стихи и речевые упражнения по теме «Птицы», М.: Издательство ГНОМ и Д, 2007

Учебно-методический комплекс входит в федеральный перечень учебников на 2016/2017 учебный год и рекомендован (утвержден) МО РФ. –Интернет и единая коллекция цифровых образовательных ресурсов <http://school-collection.edu.ru/>

- Справочники
- Энциклопедии

- Видеофильмы, презентации

Печатные пособия.

1. Таблицы к основным разделам грамматического материала, содержащегося в программе по русскому языку.
2. Наборы сюжетных (предметных) картинок в соответствии с тематикой.
3. Словари
4. Репродукции картин в соответствии с тематикой и видами работ.

Технические средства обучения.

1. Классная магнитная доска.
2. Настенная доска с приспособлением для крепления картинок.
3. Аудиоцентр.
4. Компьютер (личный)
5. Фотокамера цифровая (личная)
6. Телевизор
7. DVD
8. Принтер, сканер, ксерокс.

Наглядные пособия

- Предметы, представляющие быт традиционной и современной семьи, её хозяйства, повседневной, праздничной жизни и многое другое из жизни общества.
- УМК для младшего и среднего школьного возраста "Байкальский сундучок"
- Плакаты, таблицы

Оборудование класса

- Ученические столы 1-2 местные с комплектом стульев.
- Стол учительский с тумбой
- Шкафы для хранения учебников, дидактических материалов, пособий, учебного оборудования и пр.
- -Доска магнитная